

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 301/2020-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 8. septembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditsa (sudca spravodajca) o prijatej ústavnej sťažnosti [REDACTED]

[REDACTED], zastúpeného JUDr. Lubomírom Müllerom, euroadvokátom, Symfonická 9, Praha, Česká republika, vo veci namietaného porušenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 198/2012 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 226/2016 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 198/2012 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 226/2016 porušené boli.

2. Okresnému súdu Bratislava I p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 198/2012 konal bez zbytočných prietáhov.

3. [REDAKOVANÉ] finančné zadost'učinenie n e p r i z n á v a .

4. Okresný súd Bratislava I a Krajský súd v Bratislave sú p o v i n n é uhradiť [REDAKOVANÉ] spoločne a nerozdielne trovy konania v sume 562,86 € (slovom päťstošesťdesiatdva eur a osemdesiatšesť centov) na účet JUDr. Lubomíra Müllera, euroadvokáta, Symfonická 9, Praha, Česká republika, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého postupu, s'ťažostná argumentácia a rekapitulácia vyjadrení účastníkov konania

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) prijal 17. júna 2020 na ďalšie konanie ústavnú s'ťažnosť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „s'ťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 198/2012 (ďalej aj „napadnuté konanie okresného súdu“) a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 226/2016 (ďalej aj „napadnuté konanie krajského súdu“).

2. S'ťažovateľ v ústavnej s'ťažnosti uviedol, že je v napadnutom konaní v postavení žalobcu a domáha sa proti žalovanej (označuje ju „Slovenská republika-Ministerstvo spravodlivosti“) odškodnenia za nezákonné väznenie vo výške 692,09 €, pričom ide o náhradu nákladov obhajoby. Žalobe z 5. októbra 2012 bolo vyhovené rozsudkom okresného súdu č. k. 8 C 198/2012-68 z 31. marca 2016 a žalovaná sa odvolala proti

rozsudku 20. apríla 2016. Sťažovateľ podal 24. marca 2020 predsedovi krajského súdu sťažnosť na prietahy v konaní. Podpredseda krajského súdu mu listom sp. zn. 1 Spr 93/2020 z 21. apríla 2020 odpovedal, že vec bola predložená tomuto súdu 31. mája 2016 a že vo veci zistil nečinnosť, ktorej príčinou je preťaženosť príslušného senátu. Podľa referujúcej sudkyne bude vec prejednaná a rozhodnutá v nasledujúcom období. Sťažovateľ nie je spokojný s vybavením sťažnosti. Konanie na krajskom súde trvá neprimerane dlho a prísľub vybavenia je veľmi neurčitý. Ide o jednoduchú vec, nie je potrebné volať ťažko dostupných svedkov, zabezpečovať preklady písomností, bádať v archívoch, zabezpečovať rozsiahle súpisy majetkov a podobne. Aj na okresnom súde podľa sťažovateľa došlo k prietahom, pretože konanie trvalo tri a pol roka. Pre sťažovateľa má konanie zvýšený význam, pretože sa v ňom domáha odškodnenia za svoju nezákonnú perzekúciu za minulého režimu.

3. Zásah do práv sťažovateľa je podľa neho taký závažný, že požaduje priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, na ktorom by sa mali podieľať okresný súd aj krajský súd.

4. Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal nález, že krajský súd a okresný súd v napadnutých konaniach porušili sťažovateľovo základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Navrhol aj nariadiť krajskému súdu bezodkladne konať v napadnutom konaní. Ďalej navrhol uložiť okresnému súdu a krajskému súdu povinnosť zaplatiť sťažovateľovi zadosťučinenie každému vo výške 3 000 €. Napokon žiadal priznať sťažovateľovi náhradu trov konania vo výške 375,24 €.

5. Po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedov okresného súdu a krajského súdu na vyjadrenie k ústavnej sťažnosti a oznámenie, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predseda okresného súdu podaním sp. zn. 1 SprV 644/2020 z 3. júla 2020 oznámil, že netrvá na ústnom prerokovaní veci. K obsahu ústavnej sťažnosti uviedol, že nemožno konštatovať nečinnosť okresného súdu, ktorý vo veci konal priebežne. Odkázal na vyjadrenie zákonnej sudkyne JUDr. Miroslavy Saxovej z 26. júna 2020 a chronologický prehľad úkonov. V prípade záveru o porušení označeného

práva sťažovateľa žiadal o zváženie dôvodnosti a primeranosti finančného zadostučinenia a jeho nepriznanie sťažovateľovi s ohľadom na nepodanie sťažnosti predsedovi okresného súdu. Zákonná sudkyňa uviedla, že v čase pridelenia veci sa spis nachádzal na krajskom súde a vrátil sa 3. júna 2020, t. j. po podaní ústavnej sťažnosti. Namietané prietahy sa vzťahujú na obdobie, v ktorom bola zákonnou sudkyňou Mgr. Jana Janics Bajánková, preto sa k namietaným prietahom nevyjadřila. Po oboznámení sa so spisom bude vo veci nariadené pojednávanie s predpokladom konania na jeseň 2020. Z priloženého prehľadu vyplývajú tieto úkony súdu:

- 18. októbra 2012 – doručenie žaloby,
- 26. novembra 2012 – výzva na vyjadrenie k žalobe,
- 19. apríla 2013 – nariadenie termínu pojednávania na 19. november 2013,
- 14. novembra 2013 – zrušenie termínu pojednávania z dôvodu práceneschopnosti sudkyne a určenie nového termínu pojednávania na 18. marec 2014,
- 18. marca 2014 – pojednávanie odročené na 19. máj 2014 z dôvodu vykonania ďalšieho dokazovania,
- 28. marca 2014 – doručenie vyjadrenia sťažovateľa protistrane,
- 19. mája 2014 – pojednávanie – odročené na 8. september 2014 na účely posúdenia námietky res iudicata,
- 8. septembra 2014 – pojednávanie odročené na neurčito na účely doplnenia dokazovania a spisu iného súdu,
- 9. februára 2015 – vyžiadanie pripojenia spisu sp. zn. 5 Nt 9/2011,
- 17. marca 2015 – opätovné vyžiadanie spisu sp. zn. 5 Nt 9/2011,
- 26. augusta 2015 – opätovné vyžiadanie spisu sp. zn. 5 Nt 9/2011,
- 13. januára 2016 – nariadenie termínu pojednávania na 10. jún 2016,
- 10. marca 2016 – pojednávanie odročené na 31. marec 2016 na vyhlásenie rozsudku,
- 31. marca 2016 – vyhlásenie rozsudku,
- 20. apríla 2016 – odvolanie žalovanej,
- 29. apríla 2016 – doručovanie odvolania protistrane na vyjadrenie,
- 16. mája 2016 – vyjadrenie k odvolaniu,
- 31. mája 2016 – spis predložený krajskému súdu,

- 3. júna 2020 – návrat spisu z krajského súdu, zrušuje rozsudok,
- 4. júna 2020 – doručovanie rozhodnutia odvolacieho súdu,
- 9. júna 2020 – vyznačenie právoplatnosti na rozhodnutí odvolacieho súdu.

6. Predseda krajského súdu podaním sp. zn. 1 SprV 326/2020 z 20. júla 2020 oznámil, že netrvá na ústnom prerokovaní veci. K obsahu ústavnej sťažnosti uviedol, že sa stotožňuje s vyjadrením predsedníčky senátu JUDr. Dariny Kuchtovej. Tá uviedla, že vec bola predložená krajskému súdu 31. mája 2016 s odvolaním žalovanej proti rozsudku okresného súdu z 31. marca 2016. Krajský súd úkonmi z 2. novembra 2018 zaslal vyjadrenie sťažovateľa k odvolaniu žalovanej, umožňujúc jej vyjadriť sa. Následne vo veci samej rozhodol uznesením z 28. apríla 2020, zrušil rozsudok okresného súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie. V čase predloženia veci krajskému súdu nebola JUDr. Kuchtová zaradená do senátu 14 Co, pričom v ňom bolo nevybavených 694 vecí, z toho u sudkyne, ktorá mala vec pridelenú na vybavenie (Mgr. Barteková), bolo nevybavených celkom 309 vecí.

7.1 Podaním z 22. júla 2020 vyzval ústavný súd právneho zástupcu sťažovateľa na repliku k vyjadreniu okresného súdu a krajského súdu. Právny zástupca sťažovateľa vo vyjadrení zo 7. augusta 2020 uviedol, že súhlasí s upustením od ústneho prejednávania. K vyjadreniu krajského súdu uviedol, že tento nepopiera skutočnosti uvedené v ústavnej sťažnosti, iba dopĺňa informáciu o vydaní rozhodnutia 28. apríla 2020 a popisuje preťaženosť súdu. Sťažovateľ v čase podania ústavnej sťažnosti nevedel, že bolo rozhodnuté 28. apríla 2020, pretože toto rozhodnutie bolo okresnému súdu doručené až 3. júna 2020 (po 30-dňovej lehote na vyhotovenie rozsudku) a až potom bolo doručené sťažovateľovi (právoplatnosť nastala 9. júna 2020). Týmto rozhodnutím sa nevyriešila podstata sporu, pretože vec bola vrátená okresnému súdu. Sťažovateľ nespochybňuje preťaženosť krajského súdu, zdôraznil povinnosť štátu zorganizovať svoj súdny systém tak, aby nepreťažoval svoje vlastné orgány a „neničil“ tak svojich úradníkov a sudcov. Sťažovateľ v tejto spojitosti zmenil svoj návrh v časti petitu a požadoval uložiť okresnému súdu povinnosť konať bez zbytočných prietáhov v napadnutom konaní.

7.2 K vyjadreniu okresného súdu uviedol, že prvé pojednávanie bolo nariadené až na 19. november 2013, po viac ako roku, kvôli chorobe sudkyne sa neuskutočnilo a bolo odročené na 18. marec 2014, teda o ďalšie 4 mesiace. Pojednávanie z 18. marca 2014 bolo odročené na 19. máj 2014, aby mohlo byť vykonané ďalšie dokazovanie. Pojednávanie z 19. mája 2014 bolo odročené na 8. september 2014, aby súd mohol posúdiť námietku žalovanej res iudicata. Pojednávanie z 8. septembra 2014 súd opäť odročil, nemajúc dostatok podkladov na posúdenie námietky res iudicata. Potom bol Okresný súd Prešov žiadaný o spis sp. zn. 5 Nt 9/2011 (9. februára 2015, 17. marca 2015 a 26. augusta 2015). Prvá výzva bola zaslaná až 5 mesiacov po poslednom pojednávaní a tretia výzva po viac ako 5 mesiacoch po druhej výzve. Z prehľadu úkonov vyplýva, že nariadenie prvého pojednávania trvalo 13 mesiacov, vyrovnanie sa s jednoduchou námietkou res iudicata trvalo 20 mesiacov, vyzývanie Okresného súdu Prešov na zaslanie spisu trvalo dvakrát 5 mesiacov. Napriek tomu rozsudok v odvolacom konaní neobstál a vec sa vlečie ďalej. Prihliadať je preto potrebné nielen na vykonanie úkonov, ale aj na intervaly ich vykonávania a vyrovnanie sa súdu s jednoduchými prekážkami v konaní. K návrhu okresného súdu na odopretie finančného zadost'učinenia pre nepodanie s'ťažnosti na pried'ahy s'ťažovateľ odkázal na podanie s'ťažnosti 24. marca 2020 krajskému súdu, ktorý ju vyhodnotil ako dôvodnú. Napokon si s'ťažovateľ uplatnil náhradu trov za tretí úkon právnej služby – podanie vo veci samej vo výške 187,62 €.

8. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v tejto veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práv uvedených v bode 1.

II.

Relevantná právna úprava a východiská ústavného súdu

9.1 Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných pried'ahov.

9.2 Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

9.3 Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9.4 Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9.5 Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa čl. 127 ods. 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

10. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

11.1 Základnou povinnosťou súdu a zákonného sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Sudca bol podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie

dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplývala z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, bol súd prvého stupňa podľa § 226 OSP viazaný právnym názorom odvolacieho súdu.

11.2 Od 1. júla 2016 nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), ktorý nahradil Občiansky súdny poriadok a ktorý v čl. 17 upravuje zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania (Súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb). Podľa § 157 ods. 1 CSP súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

12. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v spore o náhradu škody vedenom pod sp. zn. 8 C 198/2012 a postupom krajského súdu v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 226/2016 došlo, resp. dochádza k porušovaniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Takto bol predmet konania vymedzený uznesením o prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie.

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04, I. ÚS 398/2016) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam

pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

14. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' veci, ide v napadnutom konaní o občianskoprávne konanie o náhradu škody, sťažovateľ sa domáha náhrady nákladov obhajoby vzniknutých v súvislosti so zrušením nezákonného rozhodnutia Vojenského obvodového súdu v Košiciach sp. zn. 2 T 4/60 z 29. februára 1960. Z hľadiska predmetu sporu ide o štandardnú občianskoprávnu vec, ktorá nie je právne zložitá. Podľa názoru ústavného súdu nie je v tejto veci prítomný výnimočný prvok skutkovej alebo právnej zložitosti, ktorý by presahoval bežný rámec prípadov s obdobným predmetom (žiadny z účastníkov to vo svojich prednesoch ani nenaznačil). Ústavný súd posudzuje pri ústavných sťažnostiach na priet'ahy v konaní aj význam konania pre sťažovateľa. Sťažovateľ uviedol, že preňho má konanie zvýšený význam, keďže sa domáha odškodnenia za svoju nezákonnú perzekúciu za minulého režimu.

15. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadne významné prispievanie správania sťažovateľa k dĺžke trvania konania na všeobecných súdoch.

16.1 Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu a krajského súdu z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v doterajšom priebehu konania. Ústavný súd v súvislosti s posudzovaním efektivity napadnutých konaní upriamuje pozornosť na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej nielen nečinnosť, ale aj neefektívna (nesústreďená) činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (obdobne napr. IV. ÚS 380/08, I. ÚS 7/2011).

16.2 Ústavný súd vychádzal z prehľadu úkonov uvedeného v bode 5, ktorý obsahuje podstatné úkony súdu a strán. Z neho už na prvý pohľad vo vzťahu k okresnému súdu

vyplývajú viaceré obdobia nečinnosti kratšieho trvania, resp. väčšie časové odstupy medzi jednotlivými úkonmi súdu.

16.3 Za neefektívny postup ústavný súd považuje činnosť súdu, ktorá predchádzala prvému pojednávaniu vo veci samej, pretože to sa konalo 17 mesiacov po doručení žaloby. Uvedený časový odstup vznikol primárne nečinnosťou po doručení žaloby na vyjadrenie žalovanej v novembri 2012. Ústavný súd nevidí rozumný dôvod na nečinnosť súdu, resp. vyčkávanie na vyjadrenie žalovanej až do 19. apríla 2013 (4 mesiace), ak súd žalovanej určil 15-dňovú lehotu. Druhým dôvodom takéhoto odstupe bolo nariadenie termínu pojednávania 19. apríla 2013 na 14. november 2013, teda až o 7 mesiacov. Tretím dôvodom odstupe bolo zrušenie pojednávania zo 14. novembra 2013 pre práceneschopnosť sudkyne a nariadenie nového termínu na 18. marec 2014.

16.4 Kratšie obdobie nečinnosti identifikoval ústavný súd aj v nadväznosti na pojednávanie z 19. mája 2014, po ktorom nasledovala zmena zákonnej sudkyne 26. mája 2014. Ďalší úkon bol až referát sudkyne z 8. augusta 2014 na pripojenie spisu okresného súdu sp. zn. 16 C 60/2006 na účely vysporiadania sa so vznesenou námietkou *res iudicata* zo strany žalovanej.

16.5 Postup okresného súdu bol neefektívny pri zabezpečovaní spisu Okresného súdu Prešov sp. zn. 5 Nt 9/2011 (ďalej len „vyžiadaný spis“). Okresný súd si ho síce vyžiadal bezprostredne po pojednávaní 8. septembra 2014, ale podľa úradného záznamu z 23. septembra 2014 mal od tohto dátumu vedomosť o zapožičaní vyžiadaného spisu k spisu okresného súdu sp. zn. 10 C 197/2012. Referát sudkyne z 9. februára 2015 na pripojenie vyžiadaného spisu, ktorý viedol k opätovnej výzve Okresnému súdu Prešov, ktorý jej oznámil len to, čo je zrejmé z úradného záznamu z 23. septembra 2014, bol úplne nadbytočný úkon. Následná žiadosť o nahliadnutie do vyžiadaného spisu zo 17. marca 2015 adresovaná k spisu okresného súdu sp. zn. 10 C 197/2012 bola oneskorená, pretože medzičasom (13. marca 2015) došlo k vráteniu vyžiadaného spisu do Prešova. Na bezprostredne nasledujúcu žiadosť o zapožičanie vyžiadaného spisu Okresný súd Prešov hneď nereagoval (vo vyžiadanom spise vykonával úkony), napriek tomu okresný súd viac ako 4 a pol mesiaca neurgoval svoju žiadosť. Celých 11 mesiacov išlo o nesústredenú činnosť okresného súdu.

16.6 Následným úkonom bolo nariadenie pojednávania 13. januára 2016 na 10. marec 2016 (v chronológii je uvedený nesprávny mesiac jún). Takýto časový odstup (4 mesiace a 10 dní) považoval ústavný súd za prebytočný, pretože v tomto čase nebol vykonaný žiadny iný úkon a ani štúdium vyžiadaného spisu si nemohlo vyžiadať toľko času.

16.7 Celková dĺžka konania na okresnom súde do predloženia krajskému súdu predstavovala 3 roky a 7 mesiacov, pričom konanie ďalej pokračuje aj po vrátení z krajského súdu. Obdobia nečinnosti po zrátaní prevyšujú 20 mesiacov, k čomu sa pridáva neefektívna činnosť súdu. Napriek vyjadreniu okresného súdu ústavný súd zastáva názor, že nečinnosť a neefektívnosť postupu okresného súdu dosahujú ústavnoprávnu intenzitu.

16.8 Postup krajského súdu signalizuje hneď po prvom pohľade na jeho časové rámce neprimeranú dĺžku (4 roky). Na uvedenom závere nemení nič ani skutočnosť, že krajský súd doručoval v novembri 2018 vyjadrenie sťažovateľa k odvolaniu protistrane na vyjadrenie. Predseda súdu vo vyjadrení nečinnosť neuznal, hoci sťažnosť sťažovateľa na prietahy posúdil vo svojej odpovedi sp. zn. 1 Spr 93/2020 z 21. apríla 2020 ako dôvodnú. Ústavný súd pritom konštatuje, že krajský súd bol bez akýchkoľvek zákonných prekážok alebo iných dôvodov nečinný minimálne po dobu jedného roka.

17. Pokiaľ ide o argumentáciu krajského súdu o množstve vecí a zmenách v obsadení senátu krajského súdu, ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (I. ÚS 35/03, II. ÚS 52/99).

18. Podľa názoru ústavného súdu sú zistené skutočnosti postačujúce na vyvodenie konečného záveru, že celková dĺžka napadnutého konania je z ústavného hľadiska celkom zjavne neakceptovateľná. Postupom okresného súdu a krajského súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48

ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavný súd vyslovil, že označené práva sťažovateľa porušené boli (bod 1 výroku tohto nálezu).

IV.

Príkaz vo veci konať a finančné zadost'učinenie

19.1 Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

19.2. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

20. V nadväznosti na výrok o porušení označených práv a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd v bode 2 výroku tohto rozhodnutia prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať v napadnutom konaní bez zbytočných priet'ahov, zohľadňujúc skutočnosť, že vec toho času nie je právoplatne skončená a vo veci nie je nariadený termín pojednávania (bod 2 výroku).

21.1 Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

21.2 Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, ak o to požiadal.

21.3 Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadost'učinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

22. Sťažovateľ sa domáhal priznania finančného zadosťučinenia v sume 6 000 €, avšak požadované finančné zadosťučinenie vo svojej ústavnej sťažnosti a ani do prijatia ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie neodôvodnil inak ako odkazom na závažnosť zásahu do svojich práv. Nesplnil tým jeden zo zákonných predpokladov ustanovených § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde na to, aby ústavný súd mohol zvážiť dôvodnosť požadovaného finančného zadosťučinenia a jeho prípadného rozsahu. Sťažovateľ by mal uviesť konkrétne dôvody, ktoré podľa neho odôvodňujú priznanie navrhovanej výšky, ako napr. vzniknuté ťažkosti v dôsledku porušenia práva alebo slobody, faktickú alebo právnu nemožnosť obnovenia pôvodného stavu, pocit jeho krivdy, psychické problémy. Ak tak neurobil, znemožnil ústavnému súdu obsahovo sa zaoberať jeho požiadavkou na priznanie požadovaného zadosťučinenia, teda porovnať a vyhodnotiť uvedené dôvody vo vzťahu k požadovanej výške a ostatným okolnostiam zisteného porušenia práv. Na základe uvedeného ústavný súd tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 3 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

23. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd vyhovel ústavnej sťažnosti sťažovateľa, preto je dôvod na rozhodnutie aj o náhrade trov konania, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

24. Ústavný súd zastáva názor, že podľa § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) patrí sťažovateľovi, vychádzajúc z priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2019 vo výške 1 062 € a zo skutočnosti, že predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi, náhrada trov konania za tri úkony právnej služby v hodnote 177 €, ktoré podľa obsahu spisu právny zástupca preukázateľne vykonal v roku 2020 – 1. prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom podľa § 13a ods. 1

písm. a) vyhlášky, 2. písomné podanie ústavnej sťažnosti podľa § 13a ods. 1 písm. c) vyhlášky a 3. písomné podanie na súde týkajúce sa veci samej podľa § 13a ods. 1 písm. d) vyhlášky. Zároveň mu patrí režijný paušál v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky spolu v sume 31,86 €. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia pred ústavným súdom v celkovej sume 562,86 €.

25. Náhradu trov konania sú okresný súd a krajský súd povinné uhradiť spoločne a nerozdielne na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu, keďže je možné pričítať porušenie práv sťažovateľa obom súdom, a týmto spôsobom sa zabezpečí uspokojenie pohľadávky sťažovateľa a zároveň sa uľahčí jej uplatnenie.

26. Z uvedených dôvodov ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto nálezu.

VI.

27. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. septembra 2020

Miroslav DURÍŠ
predseda senátu